

KOMENTÁŘ

Moskevský budíček

Imperiální choutky Ruska se opět probouzejí. Vstupem Česka do EU a NATO nic neskončilo

Ve středu 29. ledna vyšel na stránkách vládního deníku Rossijskaja Gazeta článek *Boj o mezeru*, v němž jeho autor Fjodor Lukjanov velmi otevřeně komentuje/analyzuje současnou situaci na Ukrajině a navrhuje co a jak dál. Proč by to mělo zajímat českého čtenáře? Protože Lukjanov zcela otevřeně Bruselu (ve středu, kdy článek vyšel, tam s představiteli Evropské unie jednal Vladimir Putin) navrhuje nové rozdělení Evropy mezi Rusko a Unii.

Jeho otevřeně imperialistický návrh – Rusové vždy byli prvotřídními imperialisty a zdá se, že na rozdíl od Britů či Francouzů jimi chtějí zůstat –, se však netýká „jen“ Ukrajiny, ale rozsáhlé oblasti sahající od hranic Německa až k hranicím Ruska. V této „mezeře“, jak ví (mělo by vědět) každé dítko školou povinné, leží i Česko! Ještě před pětadvaceti lety jsme byli součástí sovětsko-socialistického bloku, pak jsme se stali postkomunistickou Evropou a nakonec – a bylo to snad jediné důležité téma, na němž se shodly všechny relevantní politické síly v zemi (s výjimkou KSČM) – jsme díky EU a NATO zakotvili v Evropě a euroatlantickém světě. Rusko však dnes vidí mezeru, a protože se cítí být silným hráčem, je logické předpokládat, že se jí bude snažit využít. Je třeba vážně se tím zabývat?

Protože jméno Fjodor Lukjanov asi většině českých čtenářů příliš neřekne, mnozí budou v pokušení mavnout nad tím rukou. Lukjanov však není blouznivec typu Adama Bartoše či Petra Hájka, ale významný a vlivný ruský novinář a komentátor, dlouholetý šéfredaktor časopisu Russia in Global Affairs a předseda prezidia Rady pro zahraniční a obrannou politiku (RZOP), v jejímž čele v prosinci 2012 nahradil asi nejznámějšího ruského experta na tuto problematiku Sergeje Karaganova.

Obě instituce v Rusku patří k nejstarším a nejrespektovanějším v oblasti nezávislé analýzy zahraničně-politických a vojensko-bezpečnostních témat. Expertizy RZOP jsou prezentovány a diskutovány na tak důležitých fórech, jakým je například Valdajský klub, jejich závěry se promítají v oficiálních vojenských a zahraničně-politických doktrínách Ruské federace.

Problémy „vmezeřených“ států

Ti, kdo se zajímají o mezinárodní vztahy, si jistě vzpomenou, jak zásadní roli sehrálo, když se kolem prezidenta Bushe mladšího objevil tím ideologicky velmi vyhraněných lidí, tzv. neokonů, kteří dokázali výrazně změnit vojensko-bezpečnostní a zahraničně-politické chování a vystupování Spojených států. Lukjanov a spol. mají k Putinovi přinejmenším stejně blízko. Ti, kdo si jeho text přečtou, zjistí, že se

MICHAEL
ROMANCOV
politolog

Rusko, stejně jako jakýkoliv jiný velký hráč (například USA nebo Čína), se vždy bude snažit zneužít specifické konstrukce Evropské unie ke svému prospěchu a nejlepší způsob, jak tomu čelit, je posilovat vzájemnou důvěru a prohlubovat integraci

”

v mnoha ohledech jedná o velmi realistické zobrazení řady objektivně existujících problémů „vmezeřených“ států: stoupající nacionalismus, populismus, xenofobie, ekonomické problémy, jejichž tlumení/vymýcení vyžaduje spoustu času a energie.

Lukjanov Bruselu navrhuje „spolupráci“, jež by ušetřila spoustu starostí, a navíc by zdroje (které se díky krizi tenčí) mohly být využívány v (z Bruselu) bližším prostoru Francie, Německa či Španělska.

Rusko má s takovýmito návrhy zajímavou a z jeho hlediska zcela pozitivní zkušenosť. Za Alexandra I. si Evropu rozdělilo s Napoleonem, za Stalina nejprve s Hitlerem a v Jaltě pak i s Británií a USA. Co když právě toto bylo pravým smyslem Putinova bruselského vyjádření, když prohlásil, že nevidí důvod, proč by evropská (EU) a euroasijská (zatím celní unie Rusko-Bělorusko-Kazachstán) integrace nemohly v klidu žít bok po boku.

V době, kdy se Ukrajina bouří, se k Rusku nebývále intenzivně přimklo Maďarsko. Moskva je velice aktivní na Balkáně (nejvíce asi v Bulharsku a Srbsku), v Česku se rýsuje možnost dostavby Temelína – s výjimkou výstavby zbrojovek asi jediný typ ekonomické spolupráce nemající pouze surovinový rozdíl, jenž se v této části světa dá nabídnout a realizovat (kosmodrom se tu asi budovat nebude).

V tomto kontextu Lukjanov naznačuje Bruselu, že v době, kdy se těžiště světové ekonomiky a politiky přemisťuje do Asie, je „mezeřa“ střední a východní Evropy vlastně naprostě nezájimavá. Moskva však „chápe“, že tato oblast i nadále má potenciál „provokovat“ velké hráče a stavět je proti sobě. Nebylo by tedy lepší dohodnout se na společné správě, na jakémisi „kondominiu“?

Skrytá šance

V tento okamžik jeho vábení v Bruselu ještě neuspěje, ale kdo ví, jak moc se taková představa stane přitažlivou, zejména pokud se sebou bývalá postkomunistická Evropa nebude ochotná něco dělat? Vždyť každý, kdo je ochoten se rozhlédnout, vidí, že právní stát dostává v řadě zemí pořádně na frak, právě tak je všudypřítomná korupce, roste xenofobie a nacionaismus.

V objektivně platných postřezích Fjodora Lukjanova je však zároveň skryta šance. Pokud tento a jemu podobné texty budeme brát vážně, mohou se stát „budíčkem“, které naší a dalším vládám zemí „mezery“ včas ukážou, že vstupem do Evropské unie a NATO nic neskončilo.

Rusko, stejně jako jakýkoliv jiný velký hráč (například USA nebo Čína), se vždy bude snažit zneužít specifické konstrukce EU ke svému prospěchu a nejlepší způsob, jak tomu čelit, je posilovat vzájemnou důvěru a prohlubovat integraci.

Pokud nechceme, aby se z České republiky a celé střední Evropy stala v lepším případě nározníková zóna mezi Ruskem a „Bruselem“, v tom horším pak součást euroasijské integrace, měli bychom se o to sami aktivně přičinit. Na domácí scéně k tomu každá země může nejlépe přispět právě tím, co Fjodora Lukjanova vedlo k tomu, že zřel mezeru: efektivním potíráním extremismu a xenofobie, jež jsou v našem případě reprezentovány například takovými jedinci jako Okamura, Grebeníček či Klaus.